

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
_____ "____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050112-Məktəbəqədər təhsil

Fakultet: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təsviri fəaliyyət və onun tədrisi metodikası

Fənn proqramı: Proqram: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi 19.05.2017-ci il tarixli 242 sayılı əmri ilə nəşr hüquqi (qrif) verilmişdir.

I.Fənn haqqında məlumat:

Kodu: İF-B12

Tədris ili: IV (2025-2026). Semestr: VII

Tədris yükü: Cəmi:150 saat. Auditoriya yükü-60 saat: (mühazirə 30 saat, seminar-30 saat).

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmidərəcəsi: *Baş müəllim Dadaşova Aytən Natiq qızı*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi 19, LDU-nun 2 saylı korpusu

E-mail ünvanı: *dadashzade.a.n@gmail.com*

III.Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. S.Ə.Kərimova "İncəsənət əsərlərinin təhlili" Bakı -2018
2. M.Əkbərova "Təsviri sənət və onun tədrisi metodikası" Bakı-2012
3. "Azərbaycan incəsənəti" ensiklopediya Bakı-2010
4. S.Ə.Kərimova "Dekorativ-tətbiqi sənətin müasir inkişaf istiqamətləri" Bakı-2019
5. R.Əfəndi. "Azərbaycan incəsənəti" Bakı-2007

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən prerekvizit fənn yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təsviri incəsənətin təlim prosesində təşkili xüsusiyyətləri öyrənir. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin təsviri sənət dərslərində tələbələr ətraf aləmin obyekt və hadisələri haqqında təsəvvürlərini təkmilləşdirir, müşahidə, vizual yaddaş, təxəyyül, fantaziya, bədii zövq, müşahidə olunanlardan xəbərdar olmaq, əsas, vacib olanı vurğulamaq, bütöv və onun hissələri arasında əlaqə yaratmaq bacarığını inkişaf etdirir, eləcə də təsviri sənətin növ və janr xüsusiyyətləri, əsərlərdə işıq-kölgə, koloristik həll anlayışlarını fərqləndirir. Bu fənnin çərçivəsində tələbələr məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təsviri incəsənətin tədrisi metodikasının mənimsəyir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Ümumi balların cəmi	Qiymət (sözlə)	Hərflə
91 – 100	əla	(A)
81 – 90	çox yaxşı	(B)
71 – 80	Yaxşı	(C)
61 – 70	Kafi	(D)
51 – 60	qənaətbəxş	(E)
51- baldan aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: *Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.*

X. Təqvim planı: Cəmi 60 saat .Mühazirə 30 saat, Seminar 30 saat,

N	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.	Tarix
1	Mövzu: Təsviri sənət haqqında ümumi anlayış. Plan: 1. Təsvir sənət incəsənətin növü kimi	2	2	

	2. Təsviri sənətin yaranma tarixi 3. Təsviri sənətin növləri və xüsusiyyətləri			
2	Mövzu: Təsviri sənət əsərlərində məzmun və janr müxtəlifliyi. Plan: 1. Janrların yaranma tarixi və inkişafı 2. Janrların təsnifatı və növləri 3. Təsviri sənət əsərlərinin janr kontekstində təhlili	2	2	
3	Mövzu: Məktəbəqədər müəssisələrdə təsviri sənət məşğələlərinin təşkili . Plan: 1. Məşğələlərinin təşkili və keçirilməsi metodikası 2. Məşğələlərin təşkilində tərbiyəçinin rolu 3. Məşğələnin təşkili və quruluşu. 4. Məşğələyə texniki hazırlıq 5. Əldə edilən nəticənin təhlili	2	2	
4	Mövzu: Dekorativ-tətbiqi sənət və zaman. Plan: 1. Dekorativ-tətbiqi sənətin yaranması və inkişafı 2. Dekorativ-tətbiqi sənətin növ və xüsusiyyətləri 3. Azərbaycan dekorativ-tətbiqi sənət sahələrində tətbiq olunan ornament növləri	2	2	
5	Mövzu: Bacarıq, qabiliyyət anlayışının təyin edilməsi. Plan: 1. Təsviri fəaliyyət bacarığının inkişaf mərhələləri. 2. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların təsviri fəaliyyət yaradıcılığının xüsusiyyətləri 3. Uşaq yaradıcılığının xüsusiyyətləri	2	2	
6	Mövzu: Azərbaycan təsviri sənətində müasir istiqamətlər. Plan: 1. Abşeron rəssamlıq məktəbi ənənə və müasirliyin vəhdətində 2. Müasir Azərbaycan təsviri sənətinin görkəmli nümayəndələri (Ö.Eldarov, S.Məmmədov, , A.Hüseynov, F. Xəlilov və s rəssamların yaradıcılığı)	2	2	
7	Mövzu: Təsviri sənət təliminin pedaqoji əsasları. Plan: 1. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların hərtərəfli inkişaf və tərbiyəsində rəsm, vəpma, applikasiya məşğələlərinin əhəmiyyəti 2. Məktəbə hazırlıq qrupunda rəsm fəaliyyəti 3. Bədii yaradıcılığın inkişafı	2	2	
8	Mövzu: Təsviri sənətdə rəng anlayışı. Plan: 1. Rəngkarlıq əsərlərində kolorit 2. Monumental rəngkarlıq 3. Rəngkarlıq əsərlərinin təhlili və onların texniki-texnoloji xüsusiyyətləri 4. Rənglərin insan psixologiyasına təsiri 5. Rəng nəzəriyyəsi. İsti və soyuq rənglər.	2	2	
9	Mövzu: Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təsviri sənət dərslərində təlim prosesinin təşkili. Plan: 1. Məktəbəqədər müəssisədə metodik işin məzmunu 2. Məktəbəqədər müəssisələrdə açıq məşğələlərin təşkili 3. Açıq məşğələnin keçirilməsinə və onun hazırlığına verilən tələblər	2	2	
10	Mövzu: Təsviri sənətdə işıq-kölgə, ritm, faktura və məkan anlayışları. Plan: 1. Təsviri incəsənətdə işıq-kölgə həlli 2. İncəsənət əsərlərinin təhlilində ritm anlayışı 3. Təsviri sənətdə materiallıq və təsvir fakturası 4. Təsviri incəsənət əsərlərində bədii məkan anlayışı	2	2	
11	Mövzu: Azərbaycan xalçaçılıq sənətinin bədii xüsusiyyətləri. Plan: 1. Xalçaçılıq sənətinin inkişaf tarixi 2. Xalçaçılıq məktəblərinin fərdi xüsusiyyətləri 3. Milli xalçaçılıq sənətimizin bu günü.. 4. Eldar Mikayılzadə yaradıcılığı: milli-ənənəvi sənətə yeni nəfəs	2	2	
12	Mövzu: Təsviri incəsənət təliminin metod və üsulları. Plan: 1. Təlimin əyani metod və üsulları. 2. Təlimin şifahi metod və üsulları. 3. Təlimin oyun üsulları. 4. Təlimin praktiki metodu	2	2	

	5. Təlimin evristik metodu			
13	Mövzu: Uşaq bağçalarında təsviri fəaliyyətin təşkili metodikası. Plan: 1. Barmaq rəngkarlığı 2. Ştampinq texnikası 3. Puantilizm texnikası 4. Monotipiya texnikası 5. Yapma texnikası 6. Aplikasiya texnikası	2	2	
14	Mövzu: Təsviri sənətdə kompozisiyanın əhəmiyyəti. Plan: 1. Kompozisiyanın yaranma tarixi, inkişafı 2. Kompozisiyanın qanunları 3. Kompozisiyada simmetriya və assimetriya anlayışları 4. Kompozisiyanın komponentləri	2	2	
15	Mövzu: Qeyri-ənənəvi rəsm üsullarının öyrədilməsi nəzəriyyəsi və metodları. Plan: 1. Yüksək məktəbəqədər yaşlı uşaqlarla təşkil olunmuş tədris fəaliyyətlərində qeyri-ənənəvi rəsm üsullarından istifadə 2. Vizual yaradıcılığın növləri 3. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsində ənənəvi tətbiqi tədris üsulları 4. Qeyri-ənənəvi vizual üsullardan istifadə	2	2	
	Cəmi:60 saat	30 s.	30 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Rəsmlərdə tonallığa, işıq və kölgə effektinə nail olunması üsullarını, işığın əşyaya təsiri zamanı baş verən prosesləri, rəsmi işlənmə texnikasını, müxtəlif əşyaların forma və xüsusiyyətlərini eləcə də, onların rəsm edilməsi texnikasını bilməlidir.

Öyrənmə tanış olur: təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları bacarıq və vərdisləri:

- müqayisə, fərqləndirmə, ümumiləşdirmə və ziddiyyətləri görmə bacarığı;
- təhlil etmə bacarıq və vərdislərin formalaşdırılması.
- rəngləri fərqləndirmə həssaslığı;
- işıq, kölgə, yarımkölgə, parıltı, qayıtma məsələlərinin həlli.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təsviri fəaliyyət məşğələlərini düzgün aparır;
- Təsviri sənət əsərlərinin kompozisiya təhlilini müəyyənləşdirir;
- Yaradıcılığa həvəsləndirən müvafiq mühit yaradır;
- Azərbaycan təsviri sənətini əhatə edən dövrlərin xüsusiyyətlərini və rəssamların əsərlərindəki üslub və kompozisiya həllini fərqləndirir;
- Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində kiçik yaşlı uşaqların estetik inkişafını təmin edir;
- Təsviri sənətdə kompozisiya, ritm, faktura, məkan və işıq-kölgə anlayışlarını fərqləndirir;

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. İmtahan sualları:

1. Təsvir sənət incəsənətin növü kimi
2. Təsviri sənətin növləri və xüsusiyyətləri
3. Təsviri sənət əsərlərində məzmun janr müxtəlifliyi
4. Janrların təsnifatı və növləri
5. Məşğələlərinin təşkili və keçirilməsi metodikası
6. Məşğələlərin təşkilində tərbiyəçinin rolu
7. Məşğələnin təşkili və quruluşu.
8. Dekorativ-tətbiqi sənətin növ və xüsusiyyətləri
9. Azərbaycan dekorativ-tətbiqi sənət sahələrində tətbiq olunan ornament növləri
10. Açıq məşğələnin keçirilməsinə və onun hazırlığına verilən tələblər
11. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların hərtərəfli inkişaf və tərbiyəsində rəsm, yapma, applikasiya məşğələlərinin əhəmiyyəti
12. Məktəbə hazırlıq qrupunda rəsm fəaliyyəti
13. Abşeron rəssamlıq məktəbi ənənə və müasirliyin vəhdətində
14. Müasir Azərbaycan təsviri sənətinin görkəmli nümayəndələri
15. Qeyri-ənənəvi rəsm üsullarının öyrədilməsi
16. Yüksək məktəbəqədər yaşlı uşaqlarla təşkil olunmuş tədris fəaliyyətlərində qeyri-ənənəvi rəsm üsullarından istifadə
17. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsində ənənəvi tətbiqi tədris üsulları
18. Qeyri-ənənəvi vizual üsullardan istifadə
19. Təsviri incəsənət təliminin metod və üsulları

20. Təlimin əyani metod və üsulları.
21. Təlimin şifahi metod və üsulları.
22. Təlimin oyun üsulları.
23. Təlimin praktiki metodu
24. Təlimin evristik metodu
25. Bacarıq, qabiliyyət anlayışının təyin edilməsi
26. Təsviri fəaliyyət bacarığının inkişaf mərhələləri.
27. Uşaq yaradıcılığının xüsusiyyətləri
28. Azərbaycan xalçaçılıq sənətinin bədii xüsusiyyətləri
29. Xalçaçılıq sənətinin inkişaf tarixi
30. Eldar Mikayılzadə yaradıcılığı: milli-ənənəvi sənətə yeni nəfəs
31. Təsviri sənətdə rəng anlayışı
32. Rəngkarlıq əsərlərində kolorit
33. Monumental rəngkarlıq
34. Rəng nəzəriyyəsi. İsti və soyuq rənglər
35. Təsviri incəsənətdə işıq-kölgə həlli

XV Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Təsviri sənət növlərini, onların oxşar və fərqli cəhətlərini fərqləndirin.
2. Dekorativ-tətbiqi sənətin növ və xüsusiyyətlərini sadalayın.
3. Məşğələlərinin təşkili və keçirilməsi metodikası hansılardır?
4. Abşeron rəssamlıq məktəbinin xüsusiyyətləri nələrdir?
5. Müasir Azərbaycan təsviri sənətinin görkəmli nümayəndələri haqqında nə bilirsiniz?
6. Məktəbə hazırlıq qrupunda rəsm fəaliyyəti nələrdən ibarətdir?
7. Uşaq yaradıcılığının xüsusiyyətləri hansılardır?
8. Təsviri sənətin janrlarını növ və xüsusiyyətlərinə görə fərqləndirin.
9. Təsviri sənət məşğələlərinin təşkilində tərbiyəçinin rolu
10. Təsviri sənət əsərlərinin janr kontekstində təhlili
11. Mənzərə janrı və xüsusiyyətləri
12. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların hərtərəfli inkişaf və tərbiyəsində rəsm məşğələlərinin əhəmiyyəti
13. Aplikasiya və yapma məşğələlərinin əhəmiyyəti
14. Dekorativ-tətbiqi sənətin yaranması və inkişafı
15. Azərbaycan dekorativ-tətbiqi sənət sahələrində tətbiq olunan ornament növləri

II Kollektiv sualları

1. Təsviri sənətdə materiallıq və təsvir fakturası haqqında.
2. Xalçaçılıq sənətinin inkişaf tarixi.
3. Eldar Mikayılzadə yaradıcılığı: milli-ənənəvi sənətə yeni nəfəs.
4. Rəng nəzəriyyəsi. İsti və soyuq rənglər.
5. Təsviri incəsənətdə işıq-kölgə həlli.
6. Monumental rəngkarlığın növ və xüsusiyyətlərini fərqləndirin.
7. Açıq məşğələnin keçirilməsinə və onun hazırlığına verilən tələblər
8. Təlimin oyun üsulları
9. Rənglərin insan psixologiyasına təsiri
10. Təlimin əyani metod və üsulları
11. İncəsənət əsərlərinin təhlilində ritm anlayışı
12. Rəngkarlıq əsərlərində kolorit
13. Təlimin şifahi metod və üsulları.
14. Xalçaçılıq məktəblərinin fərdi xüsusiyyətləri
15. Təlimin praktiki və evristik metodu

**“Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təsviri sənətin tədrisi metodikası” fənninin sillabusu 050112-
“Məktəbəqədər təhsil” ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.
“Pedaqogika, psixologiya və incəsənət” kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq
olunmuşdur (Protokol №01).**

Fənn müəllimi:

b/m. A.N.Dadaşova

Kafedra müdiri:

dos.A.X.Əliyev